

Næret, som kunne godtgjøre den højere Rentesgaranti.

Nu vil jeg bede Enhver om at undersøge de sjællandske Jernbaneforhold, og da skulle de snart komme til den Erkjendelse, at intet Sted med omtrent lige Forhold — og jeg kunde gjerne sige, at de fleste sjællandske Stæder have i mange Henseender endogsaa gunstigere Forhold — at intet Sted, siger jeg, med omtrent lige Forhold har skaffet Jernbanen en saa stor Forøgelse i Indtægter ved sin umiddelbare Tilstrømning, og jeg tør sige, at maaskee overalt i Norden er der intet Sted af lignende Betydning, hvorom det kan gjælde. Af denne Grund vilde det altsaa være urigtigt at forøge den aarlige Udgift for at komme denne Veje om. Men er det rigtigt, saa vil den jo udfinde det, der skal exploitere Banen, og som vil paatage sig at anlægge den for en vis Sum. Nu siger man: „Men Jernbanen skal gaae til Randers, fordi — jeg troer, det var den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts Afd. Valgfreds (Monrad), der sagde det — Randers har ingen Havn“. Ja, dette Ord har en dyb Betydning. Det ærede Medlem sølte, at hvis Randers havde en Havn, saa slog Argumentet Alts, og derfor fik Randers ingen Havn i det Dødblik for hans Syn. Han glemte, at derved, at Randers ikke har den Fordeel at have en Havn, har Byen den store Fordeel, som enhver Stad har inde i Landet. Det er den store Fordeel, som Randers har, at Aarhus har kun et halvt Døland, og Randers en heel Cirkel; det er en af de gunstigste Vælgigheder, som en By kan have, naar som her Floden eller Fjorden er saa dyb, at nogenlunde dybtgaaende Skibe, Fartøier, som gaae i den almindelige Handel, og som kunne gaae i den større Handel, kunne fælle dybt ind til dem i Landet. (En Stemme: Nei!) — Jo, det troer jeg man skal kunne finde overalt, hvor man undersøger det, at en Handelsplads ikke kan skaffes nogen bedre Vælgighed, end hvor der er taalelig Skibsfart, selv om den ligger dybt inde i Landet. Men nu siger man: denne Fordeel, som Randers rigtignok har til visse Tider af Næret, den taber den tidligere, og derfor skal den have en Jernbane; den Fjord eller rettere den Blan-

ding af Na og Fjord, som bliver besættet til Randers, fryser tidligere til end den ved Aarhus og derfor skal Jernbanen føres derhen. Nu kommer man ind paa Smaaabyernes Rivalitet, nu forlanger man en Udgift af 80,000 Rd. Mere, for at Randers kan rivalisere med Aarhus; det er ikke for at komme til Vesterlandet, men det er aabenbart kun for at tilfredsstille en saadan Rivalitet. Dersom Randers nu var en By paa omtrent 20—25,000 Indvaanere, saa har man en Slags Erfaring for, at Byer af den Størrelse have en Jernbanerayon, det vil sige: en vis Afstand i Omkredsen, hvorved der kan komme tilstrækkelig Bevægelse tilstede for at dække de med Driften forbundne Omkostninger; men indenfor Grændsen af det er der ikke Noget at gjøre.

Den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts Afd. Valgfreds (Monrad) udtalte ogsaa tydeligt nok en anden Idee, som dog hos Nogle, hvor lidet fremtrædende den end er forhaanden, maa være tilstede. Han sagde: Ved at gaae til Randers begynder allerede Bevægelsen fra Aarhus til Nord. Troer ikke det ærede Medlem, at man kan supplere Sætningen ved at sige: Ved at gaae til Randers begynder allerede Bevægelsen fra Aarhus Syd paa, og dersom disse Sætninger nogenlunde supplere hinanden, saa have vi præjudiceret, hvad Ministeren paa ingen Maade vil have, nemlig Længdebanens Retning. Ved at gaae ind paa Forslaget, som det foreligger, saavel med Hensyn til Beføstningen som med Hensyn til den tvungne Retning, præjudicere vi i det Hele Jernbaneanlægget i Jylland og navnlig præjudicerer man Længdebanens Retning. Dersom man ikke havde en halv Idee om, at Længdebanens Retning var præjudiceret derved, saa vilde man idetmindste nu kunne sige: Paa dette Punkt af Tværbanen vil Længdebanen munde ind; derfra vil den gaae mod Syd; derfra vil den gaae mod Nord; dens Bevægelser kjender man ellers ikke; men saalænge man gaaer mod Nord ud fra Aarhus og betragter Aarhus som en Fortsættelse af den kjøbenhavn-forsørste Bane, saa vil man præjudicere Længdebanen i Jylland. Saa snart man nævner et enkelt Punkt og siger: For at komme dertil ville vi bringe